

11.

Vitten er en meget gammel kirkelandsby. Den er meget langstrakt langs vejen. Dette skyldes, at byen, der i 1500 årene var klumpet sammen ved den østlige ende af kirkesiden, blev ramt af pest. Man flyttede fra de pestramte huse og gårde og opførte byen i den vestlige side af byen regnet efter kirken. Siden flyttede nogle tilbage, og byen voksede sammen igen.

12.

Den første vej til venstre i Vitten by er Klapskovvej. Den er 3 km lang og forbinder Vitten og Tinning. Det er lidt usikkert hvad Klapskov-navnet kommer af. Den mest sandsynlige forklaring er dog at det er en fordanskning af det tyske ord Klafferholz, som betyder favnebrænde. Denne forklaring stemmer fint med at det var tyske (holstenske) forstfolk, der grundlagde den organiserede skovdrift på Frijsenborg Gods. En anden forklaring er imidlertid at navnet blot hentyder til klapjagt!

13.

Vitten Kirke ligger her. Sognets ældste hus - formentlig fra 1200-tallet. Den blev restaureret og ombygget voldsomt i 1867 af Frijsenborg-arkitekten Chr. Kiilsgaard. Siden er det ydre ikke ændret, men en senere indvendig restaurering har givet et farverigt og smukt indre. Præstetavlen viser, at Vitten var hovedsogn med præstegård og -embede helt frem til 1928. De to tilknyttede sogne var Haldum og Over Hadsten i det daværende Vitten-Haldum-Hadsten pastorat.

Døbefonden i kirken er en smuk granitløvehoveddøbefond. På denne er der et sjældent billede. Det er et svin, der er afbilledet på foden af døbefonden. Hvorfor ved man ikke. Men det er det eneste sted i Danmark, hvor et svin er afbilledet på denne måde.

I kirkemuren ses granitkvadre indmurede. De er tilhuggede og en enkelt endda billedmæssigt tilhugget. De er alle fra en anden, ukendt kirke, men genbrugt, så indviede sten ikke gik til spilde.

14.

Klapskovvej drejer mod venstre. Går man ligeud, når man op i en jævn indhegnet græsmark. Her lå den flotte gamle bindingsværkspræstegård til 1928, da den blev nedrevet. Den var overordentlig smuk, men dyr at vedligeholde, derfor måtte den ende sine dage. Man kan stadig se bygningernes placering i øst-vest-retning. Præstegårdsboligen var 46 m lang og var en rummelig bolig med hele 23 stuer og rum. Det var en embedsbolig med mange gøremål.

15.

I den gamle have lå og ligger stadig en mægtig stor granitsten, en såkaldt blok, der har en herlig sagnhistorie knyttet til sig. Det er Dronning Dagmars Stol. Den er fredet. Med lidt god vilje kan man sagtens se, at der er et kraftigt sædeaftryk på stenen. Sagnet siger, at her sad Dronning Dagmar og ventede, medens man hentede vand til hende ved Dronning Dagmars Kilde i Præsteskovens tæt ved. Efter det efterladte mærke at dømme må den smukke og milde dronning have været ret så fyldig bagtil.

16.

Ved siden af den gamle præstegårdsplads ligger resterne af forpagtergården til kirken. Der var indtil udstykningen i 1928 ialt 75 tdr. land jord til denne gård. Nu er der 38 tdr. Id., der er forpagtet ud til en landmand i byen. Ved udstykningen til 4 mindre ejendomme, hvoraf de tre ligger ad Klapskovvej, blev der penge tilovers. Disse gik alle til at opføre den nye præstegård i Haldum 1928. Der manglede dog 3000 kr., som Haldum sogn måtte udrede for at få præstegården til byen. De blev let fundet, for byens status voksede jo overordentligt derved. Men Vitten mistede den fine gamle præstebolig og

embedet.

17.

Klapskovvej fører mod skoven i syd, og man passerer først den gamle Damgaard til venstre. Den er opkøbt af den næste og store gård på samme side. Det er den gamle slægtsgård Rugholm, som familien Bech har ejet i generationer. De 3 ejendomme, der ligger langs vejen, er alle udstykkede fra Vitten Præstegård.

18.

Vejen går ned ad bakke mod skoven. Her er der i højre vejside et tydeligt skilt, der viser mod **Dronning Dagmars Kilde**. Her er en god vej istandsat til samme besøgs ærinde. Der er offentlig adgang til kilden her i Præsteskovene og der er god plads, hele 7 tdr. Id. herlig løvskov. Man bør gå denne smukke kildevej frem og tilbage.

19.

Den høje mindesten med Dagmarkorset blev skænket af statsråd Thor Lange i 1906. Thor Lange forfattede også selv teksten til mindestenen:

Gud glæde dig i Himmelen

Dronning Dagmar

og læske enhver

som tørste her.

Maatte dit Folk

til Held

ud over Danmark rinde

Velsignelsens Kildevæld".

Man kan drikke af det rene vand her. Helt op efter århundredskiftet hentede man vand ved kilden til dåbshandlinger i Vitten Kirke. Man ved også, at Cisterciensermunkene i Vivild Kloster ved Hadsten hentede vand herfra til vievand og lægdomsgerninger.

Det var også tidligere en god skik i Vitten, at man samledes med madkurve etc. ved Dr. Dagmars Kilde ved midsommertide og dansede her.

20.

Videre ad Klapskovvej mod skoven passerer man **en tidligere landsbys område. Her lå Rugstrup**. I 1500-årene blev den lagt øde af **krig og pest**, men navnet lever stadig i gården Rugholm på bakken mod nord og i stedsbetegnelsen Rugstrup Høje lige indenfor skovkanten. Skoven her er Frijsenborgs og hedder Vitten Skovpart. Den er på 94 ha.

21.

Midt i skoven krydser Klapskovvej den grevelige vej Linen, der går fra Frijsenborg Slots trappe til Hinnerup. Den er 12 km lang. Ved vejkrydset står en mægtig stor og flot eg: Klapskovvegen. Den er vel sine 450-500 år. Skovløberhuset her hedder Klapskovhuset og ejes af Frijsenborg Gods.

Fra: **Fire rejser i Hinnerup: Dronning Dagmars Kilde**
(af N.P. Boye-Nielsen)